

белорусских учёных в мероприятии присутствовали: директор Белорусского государственного архива-музея литературы и искусства Анна Запартыко, заместитель директора по научной работе Института языка и литературы имени Якуба Коласа и Янки Купалы Национальной академии наук Беларуси Сергей Гаранин, доктор наук, профессор Адам Мальдис, главный архивист отдела информации и научного использования документов Национального исторического архива Беларуси Владимир Денисов, а также другие представители библиотек, музеев и архивов.

Во время мероприятия состоялась и дружеская беседа профессора с людьми, с которыми связала его научная судьба, шли тёплые воспоминания, связанные с началом его научной работы, которое на долгие годы определило сферу его научных интересов. Затем прошла презентация новейших, посвящённых истории православной церкви на Беларуси изданий профессора, а также передача в дар Национальной библиотеке Беларуси части его архива.

Моника Фамелец
Быдгощ

Międzynarodowa konferencja naukowa „W kręgu problemów antropologii literatury (Świat człowieka w literaturze: metodologiczne aspekty badań problematyki antropologicznej)”, Białystok, 20–22 września 2012 r.

W dniach 20–22 września 2012 roku odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa, zorganizowana przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu w Białymstoku. Wzięło w niej udział ponad siedemdziesiąt osób z różnych krajów, m.in. z Białorusi, Gruzji, Łotwy, Polski, Rosji, Ukrainy i Wielkiej Brytanii.

Pierwszego dnia miało miejsce uroczyste otwarcie konferencji, którego dokonał dziekan Wydziału Filologicznego prof. dr hab. Bogusław Nowowiejski oraz przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Wanda Supa. Prof. Supa poinformowała uczestników, że jest to drugi etap konferencji w ramach ogólnego tematu. Pierwszy etap odbył się w Grodnie na Uniwersytecie im. Janki Kupały w dniach 17–19 września 2012 roku, gdzie podejmowano kwestie metodologiczne związane z problemem antropologii literatury. Grodzieński Uniwersytet gościł ponad stu siedemdziesięciu uczestników z Białorusi, Gruzji, Litwy, Łotwy, Polski, Rosji, Serbii, Ukrainy, Węgier oraz Wielkiej Brytanii, którzy obradowali w dziesięciu sekcjach. Znaczną część uczestników wzięła udział w dwóch etapach konferencji i wystąpiła z dwoma referatami, część tylko w konferencji białostockiej.

Na posiedzeniu plenarnym zostały wygłoszone trzy referaty. Prof. Irina Betko przedstawiła referat na temat *Dyskurs „swojego” i „cudzego” w ukraińskiej postmodernistycznej prozie*, w którym ukazała, jak protagoniści utworu Jurija Andruchowycza *Rekreacje* próbują na różne sposoby uświadomić sobie własną tożsamość (poprzez „rekreacyjne” relacje z przyjaciółmi, z ukochaną kobietą, a także przez konfrontację z bolesną przeszłością swojej rodziny i swojego państwa). Prof. Wan-

da Supa wygłosiła referat na temat *Kategoria krzywdy i winy w literackiej pamięci o Kresach w literaturze polskiej i ukraińskiej*, w którym omówiła wykładnię tytułowych kategorii w kontekście innych zjawisk antropologicznych i przedstawiła ich artykulacje w wybranych utworach z literatury polskiej i ukraińskiej, poświęconym najbardziej dramatycznym konfliktom na Kresach (m.in. *Ogniem i mieczem* H. Sienkiewicza, *Zasypie wszystko, zawieje...* W. Odojewskiego, *Hajdamacy* T. Szewczenko, *Rada perejasławska* N. Rybaka, *Ja, Bohdan* P. Zahrebelnego i innych). Z kolejnym referatem zatytułowanym *Człowiek i przestrzeń w białoruskim dramacie współczesnym (wybrane zagadnienia)* wystąpiła dr hab. Beata Siwek, która omówiła problem relacji – człowiek i przestrzeń. Swoją uwagę skoncentrowała na tekstach Alesia Pietraszkiwicz *Rycerz wolności*, Alaksieja Dudaraua *Przełom*, Mikoły Arachouskiego *Labirynt*, Siarhieja Kawalou *Powrót Głodomora*, Ihara Sidaruka *Babusie*. Zdaniem badaczki utwory te w najbardziej wyrazisty sposób sygnalizują problem związku człowieka z otaczającą go przestrzenią.

Następnie odbywały się obrady w czterech sekcjach. W sekcji pierwszej omawiano problemy antropologiczne w folklorze (Aleksandr Avdeev *Русская стихотворная эпиграфия последней четверти XVII – начала XVIII в. как феномен культуры восточнославянского барокко*, Nadezhda Konovalova *Фольклорные традиции в литературных мистификациях Антония Погорельского*, Natalia Vorobjeva *Магико-ритуальные обычаи народной культуры в произведениях А. Погорельского*) i dawnej literaturze rosyjskiej. Autorzy referatów poruszali temat stereotypów narodowościowych, rasowych i kulturowych, które mają wpływ na kształtowanie się opinii publicznej (Ludmiła Łucewicz *Национальные стереотипы в "Исповеди" Михаила Бакунина*, Artur Sadecki *Самый близкий – самый далекий: локальные стереотипы в рассказе «Грабеж» Н. С. Лескова*), temat odrodzenia Rosji podjęła Dorota Horczak (*Aksjologiczne nacechowanie temporalności „własnej” i „obcej” w powieści Iwana Szmielowa „Puti niebiesnyje”*), zaś tematem referatu Natalii Volodinoj był stosunek Hercena do wiary, kościoła oraz katolicyzmu (*А. И. Герцен о католицизме: философско-публицистический и мемуарный дискурсы*). Magdalena Dąbrowska w swoim referacie *Ze studiów nad rosyjsko-polskimi związkami literackimi, kulturalnymi i naukowymi przelomu XVIII i XIX wieku (wokół korespondencji Jewfimija Bołchowitinowa z Wasilijem Anastasiewiczem)* przedstawiła polskie motywy w listach Bołchowitinowa i Anastasiewicza z lat 1813–1824. Ponadto pojawił się problem przestrzeni miejskiej na przykładzie Sankt-Petersburga (Martyna Kowalska *Genius loci Petersburga w świetle „Opowieści petersburskich” Mikołaja Gogola*), refleksja o kobiecej podmiotowości (Zoja Kuca *Женский субъект и концепция женской субъективности на примере произведений Н. Берберовой и Н. Тэффи*), analiza eksperymentów artystycznych A. Sumarokowa na przykładzie bajek oraz innych form literackich (Svetlana Sałowa *“Свое – чужое” в притчах А. П. Сумарокова: о механизме “склонения на русские нравы”*), antropologia świętości w prozie biograficznej (Aleksy Kucy *Антропология святости в биографической прозе на примере книги архимандрита Тизона (Шевкунова) “Несвятые святые и другие рассказы”*).

Tematem sekcji drugiej były problemy antropologiczne w literaturze rosyjskiej XX i XXI wieku. Trzy referaty poświęcone były problemom egzystencjalnym (Maria Giej *Проблема становления человеческой личности в творчестве Гайто Га-*

зданова, Walentyna Jakimiuk-Sawczyńska *Człowiek i jego problemy (na podstawie pierwszego tomu opowiadań Teffi)*, Lubov Lavrenova *Проблема личности в ранних романах В. Каверина*). Ewa Pańkowska przybliżyła pojęcie „rzeczywistości wirtualnej” na podstawie twórczości W. Pielewina (*Kategoria realności i wirtualności w twórczości Wiktora Pielewina*), Irina Kogan dokonała analizy literatury dziecięcej i zmian w niej zachodzących (*Недетские детские книжки: о стереотипах нашей читательской рецепции*), Rafał Siwicki przedstawił różne postawy człowieka wobec przyrody (*O postawach wobec przyrody w „Białym statku” Czyn-giza Ajtmatowa*), Monika Sidor zwróciła uwagę na pojęcie przestrzeni w utworze A. Solżenicyna „*Sierpień Czternastego*” (*Specyfika kwalifikacji przestrzeni w utworze „Sierpień Czternastego” Aleksandra Solżenicyna*), Daria Ambroziak omówiła w swoim referacie wydarzenia historyczne i kulturowe I połowy XX wieku (*Wizerunek ojca we wspomnieniach Marii Fiodorowny Kamieńskiej*), natomiast referat Marty Zambrzyckiej dotyczył wydarzeń, związanych z wojną w Czeczenii (*Trzy powieści o wojnie w Czeczenii. Wojna w literaturze i kulturze*). Kolejne referaty traktowały o wpływie twórczości niemieckich poetów na twórczość A. Feta (Alla Lukinova *“Лучшие цветы немецкой поэзии” на русской почве: бледный список или поэтический взлет? (К проблеме эволюции творчества А. А. Фета)*) oraz o teatralizacji twórczości A. Wiertińskiego (Anna Plotnikova *Традиции театра Дель-Арт в творчестве А. Н. Вертинского*). Referaty wygłosili także: Sergiej Preobrazhenskij *“Коломыйковский стих”: версификационный интернационализм (Украина – Польша – Беларусь – Россия) и его общеславянская синтаксическая база*, Joanna Tarkowska *Tożsamość kobiet(y) a problematyka społeczno-filozoficzno-kulturowa w prozie Ludmiły Ulickiej (powieść „Веселые похороны”)*, Violetta Mantajewska *Modernistyczna wampirologia. „Opowiadania” Andrieja Bielego*, Tatiana Avtukhovich *Диалог с культурой как присвоение “чужого” пространства в лирике И. Бродского*, Małgorzata Kulikowska *O instytucji szpitala w „Opowiadaniach kołumskich” Warłama Szalamowa*, Galina Shpileva *В. С. Высоцкий и польское литературоведение и культура (социальный и антропологический аспекты)*, Natalia Pitelina *Восприятие высшего образования массовым сознанием 1960–80-х годов (на материале художественной прозы и публицистики И. Грековой)*, Dmitrij Shukurov *Диссоциация в структуре “черепашичьего” образа обэриутов: психоаналитический аспект*, Weronika Biegluk-Leś *Interferencja jako element strategii twórczej w powieści „Między psem a wilkiem” Saszy Sokołowa*, Zhanna Grachiova *Концепт “потусторонность” в творчестве В. Набокова: “свое” и “чужое”*, Dina Azere *Игровая модель восприятия мира как способ преодоления стереотипов сознания в литературе Оттепели*, Olga Barash *“Бал в опере” Ю. Тувима и “Представление” И. Бродского: типологическое родство или интертекстуальная связь?*, Tatiana Gridina *Стереотипы обыденного сознания в художественном тексте: фразеологические реминисценции в рассказах С. Д. Кржижановского* oraz Jąd-wiga Gracla *Dramaturgia dekadentów. W zdeformowanym świecie*.

W dwóch wystąpieniach badaczy literatury polskiej podjęty został temat kształtowania się tożsamości człowieka, określenia własnego „ja” (Beata Morzyńska-Wrzošek *Oswoić odmowę bliskości. Wybrane aspekty definiowania tożsamości w przedwojennej liryce Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej*, Barbara Stelingowska

Doświadczenie cielesności w utworach poetyckich Marii Komornickiej). W innych referatach skupiono się na motywie podróży (Zbigniew Bednarek *Odkrywca, tu-bylec... pisarz – literatura jako źródło wiedzy o człowieku (na przykładzie cyklu Alfreda Szklarskiego o przygodach Tomka Wilmowskiego)*), obrazach życia w wielkim mieście – stolicy, metropolii (Marta Gąsowska *Ruch i centrum. O doświadczaniu miejskiej przestrzeni w powieści Andrzeja Stasiuka „Dziwięć” w perspektywie teorii nie-miejsc Marca Augé*). Jeden referat poświęcony został kontrowersyjnemu stylowi pisarskiemu Katarzyny Szczołek (Anetta Bogusława Strawińska *Odmienność kontrolowana. Internetowa efemeryda w stylu kamp (na podstawie blogów Sary May)*). W kolejnym referacie omówiona została funkcja liczby „3” w literaturze ludowej (Magdalena Wójtowicz *Sortowanie rzeczywistości – symbolika i funkcje liczb w literaturze ludowej*). Wygłoszony został także referat o otwartości kulturowej Polaków w XVII wieku (Barbara Wierzbicka *Otwartość kulturowa w siedemnastowiecznej Polsce, czyli o peregrynacjach młodych szlachciców*) oraz referat Anny Kieźuń *O dwoistości międzywojennego portretu Poleszuka: literatura – publicystyka – zapisy badań terenowych*.

W konferencji wzięli też udział badacze różnych literatur narodowych. Literaturoznawczyni z Gruzji Ketewan Barbakadze wygłosiła referat w swoim imieniu oraz w imieniu współautorki, Tamar Gogoladze, zatytułowany *“Свое” и “чужое” в творчестве грузинского писателя-эмигранта Давида Гуграмышвили*, w którym panie opisały losy człowieka oraz warunki życia w państwie totalitarnym. Podobne zagadnienie poruszyła Tatiana Komarovskaja na przykładzie utworów Margaret Atwood – *Апокалипсис по Маргарет Этвуд: роман “Орикс и Крейк”*. Problem stereotypu narodowościowego i związane z nim zagadnienie ksenofobii przedstawił Andrej Mardanov – *Ксенофобия и культурная открытость в произведениях Дж. Барнса*. Kwestię doskonalenia wewnętrznego człowieka oraz zjawisko przyjaźni ukazała Nadzieja Monachowicz – *Self-analysis versus social analysis in Doris Lessing’s writing (Analiza jaźni i analiza społeczna w utworach Doris Lessing)*. Angelo Sollano wygłosił referat zatytułowany *Тylko cierpienie uczy nas, co to życie bez cierpienia – Stefano Benni i jego powieść „Achilles”*. Dwa referaty poświęcone zostały zagadnieniom teoretycznym, dotyczącym krótkich form literackich: anegdota i noweli (Andrej Golubkov *Анекдот как альтернативная биография во французской культуре 17 столетия*, Anastasia Lipinskaja *Инокультурные реалии в английской готической новелле*) oraz relacja mitów i legend z filozofią niemiecką (Nino Bakradze *Творчество Григола Робакидзе в отношении к немецкому романтическому мировоззрению*). Artem Serebrennikov wygłosił referat na temat *Многоязычие в “Дон Кихоте”*.

Różnorodną tematykę w swoich referatach podejmowali badacze literatury białoruskiej. Katarzyna Sawicka-Mierzyńska wygłosiła referat zatytułowany *Міаста-віесь, Польша-Бялоруś в творчосці Сократа Яновічца*. Poruszono też zagadnienia egzystencjonalne (Anna Sakowicz *Лагерныя хаджэні на пакутах Янкі Брыля і Аляксея Карлюка (раманы: “Птушкі і гнёзды” і “Пушчанская адысея”)*, Wioleta Nikitiuk-Perkowska *Тэма чакання ў творчасці Наталлі Арсенневай*), ideologiczne (Joanna Wasiluk *Станаўленне беларускай нацыянальнай ідэі ў паслярэформенны перыяд*, Anna Alsztyniuk *Польская тэматыка ў рамане Янкі Брыля “Птушкі і гнёзды”*). Halina Twaranowicz dokonała charakterystyki

twórczości członków Białoruskiego Stowarzyszenia Literackiego (*Яша Бурш: традыцыі і наватарства*).

Z kolei badacze literatury ukraińskiej omówili między innymi intertekstualne cechy prozy E. Hucala (Natalia Polokhova *Інтертекстуальні особливості прози Є. Гуцала 70-х років XX ст.*), różne aspekty miłości (Monika Wróblewska *Typologia toksycznej miłości w ukraińskim i polskim modernizmie (na przykładzie utworów „Miłość” J. Kasprowicza, „Zwiędły liść” I. Franki, „Z teki samobójcy” P. Karmańskiego)*), portrety postaci kobiecych z prozy Oksany Zabuzko, Jewhenii Kononenko, Sofiji Andruchowycz oraz Natalki Śniadanko przedstawiła Paulina Waszkiewicz-Lewandowska (*Antropologia literatury a/i obraz kobiety we współczesnej prozie ukraińskiej*).

Wystąpienie Joanny Getki zostało poświęcone przesądom, wróżbom, przepowiedniom, wierze w istoty i siły nadprzyrodzone (*Przesądy w drukach bazylikańskich*). Na konferencji swoje referaty zaprezentowały także: Danuta Szymonik (*Iwan Franko i Wilhelm Feldman: obrazki galicyjskie*), Elena Lapko (*Этнокультурные аспекты конфликта в повести Ю. И. Крашевского “Хата за селом”, драмы М. Старицького “Цыганка Аза” и ее киноверсии*), Natalia Dashko (*Інтертекстуальність роману-эпопеї “Лістя землі” V. Drozda*) oraz Svetlana Negodiajeva (*Философский код авторского мифа Василия Быкова (на материале сборника притч “Параджане”*).

Spotkanie badaczy z różnych pokoleń i krajów, oraz zaprezentowane różnorodne podejście metodologiczne umożliwiły wymianę doświadczeń i jednocześnie uzmysłowiły obszerność omawianej problematyki. Cel, jaki został postawiony przez organizatorów konferencji z pewnością został osiągnięty.

Iwona Ostaszewska
Joanna Nikolajuk
Białystok

“The Third Conference of the Japan Society for Phraseology”, Osaka, 3rd March 2012

The Third Conference of the Japan Society for Phraseology took place on the third of March 2012 at Kwansai Gakuin University in Osaka. The two previous conferences were also organized by Professor Doctor Katsumasa Yagi from Kwansai Gakuin University in 2009 (Nishinomiya) and 2011 (Osaka). At this year's conference there were four speakers: Katsumasa Yagi, Kwansai Gakuin University, Joanna Szerszunowicz from the University of Białystok, Poland, Kenji Tsutsui, Japan, Ai Inoue, the National Defence Academy of Japan. The presenters focused on various aspects of phraseology, including the interdisciplinary ones, in the broad sense of the word.

Professor Doctor Takaaki Kanzaki, a linguist from Kwansai Gakuin University, opened the conference. The first to present was Joanna Szerszunowicz, an invited speaker, who delivered a lecture titled *On phraseological gaps and*